Rozsudek Nejvyššího soudu SR ze dne 27.09.1990, sp. zn. 3 Cz 53/90, ECLI:CZ:NSSR:1990:3.CZ.53.1990.1

Číslo: 59/1992

Právní věta: Vybudovanie kanalizačnej žumpy a odpadu s prípojkou a s tým spojený vstup stavebníkov na susediaci pozemok a umožnenie prechodného uloženia hliny z výkopu na tomto susediacom pozemku treba posudzovať ako realizáciu stavby v zmysle ustanovenia § 135 ods. 1 zákona č. 50/1976 Zb. (stavebného zákona) a o takomto právnom vzťahu rozhoduje stavebný úrad podla citovaného ustanovenia stavebného zákona.Nejde tu iba o vstup na susediaci pozemok nevyhnutne vyžadovaný údržbou a obhospodarovaním súsedných pozemkov a stavieb, ktoré už existujú, a teda nejde o vzťah občianskoprávny, ale o vzťah stavebnoprávny. Stavebný zákon platí teraz v znení zákona č. 262/1992 Zb.

Soud: Nejvyšší soud SR

Datum rozhodnutí: 27.09.1990

Spisová značka: 3 Cz 53/90

Číslo rozhodnutí: 59

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Ochrana vlastnického práva, Pravomoc soudu, Rozhodnutí jiných orgánů

Předpisy: 99/1963 Sb. § 7 40/1964 Sb. § 127 50/1976 Sb. § 135

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 59

Vybudovanie kanalizačnej žumpy a odpadu s prípojkou a s tým spojený vstup stavebníkov na susediaci pozemok a umožnenie prechodného uloženia hliny z výkopu na tomto susediacom pozemku treba posudzovať ako realizáciu stavby v zmysle ustanovenia § 135 ods. 1 zákona č. 50/1976 Sb. (stavebného zákona) 1) a o takomto právnom vzťahu rozhoduje stavebný úrad podľa citovaného ustanovenia stavebného zákona.

Nejde tu iba o vstup na susediaci pozemok nevyhnutne vyžadovaný údržbou a obhospodarovaním susedných pozemkov a stavieb, ktoré už existujú, a teda nejde o vzťah občianskoprávny, ale o vzťah stavebnoprávny.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. 9. 1990, 3 Cz 53/90)

Žalobcovia v žalobe žiadali, aby súd určil, že žalovaní sú povinní umožniť im vstup na ich pozemok a strpieť na tomto pozemku žalovaných uloženie zeminy z výkopu pre vybudovanie kanalizačnej žumpy a odpadu s prípojkou. Uviedli, že výkop uskutočnia len na svojom pozemku.

Žalovaní s žalobným návrhom nesúhlasili. Uviedli, že žalobcovia majú možnosť vybudovat kanalizáciu na svojom pozemku z druhej strany svojho domu, kde majú pôvodnú kanalizáciu už dlhší čas v prevádzke. Poukázali aj na to, že vo veci prebieha stavebnoprávne konanie, v ktorom odbor výstavby a územného plánovania bývalého ONV v T. stanovil postup, podľa ktorého je potrebné vytýčiť a určiť spornú hranicu pozemkov, a to strediskom geodézie.

Okresný súd v Trenčíne po vykonaní dokazovania včítane znaleckých posudkov rozsudkom uložil žalovaným povinnosť umožniť žalobcom vstup na pozemok žalovaných a strpieť na ňom uloženie zeminy počas troch dní od

15. 9. 1989. Svoje rozhodnutie odôvodnil s odkazom na § 130a ods. 3 O. Z. 2) s tým, že nevyhnutná údržba domu žalobcov vyžaduje vybudovanie kanalizačného potrubia a v dôsledku toho je nevyhnutný aj vstup žalobcov na pozemok žalovaných.

Na základe odvolania žalovaných Krajský súd v Bratislave svojím rozsudkom potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa a stotožnil sa i s jeho dôvodmi. Pri rozhodovaní rovnako ako súd prvého stupňa vychádzal z ustanovenia § 130a ods. 3 O. z.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SR, tak, že týmito rozsudkami obidvoch súdov bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

V občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávnych, pracovných, rodinných a družstevných vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány. Iné veci prejednávajú a rozhodujú súdy v občianskom súdnom konaní, len ak to stanovuje zákon (§ 7 ods. 1, 2 O. s. p.).

Vlastníci susedných pozemkov sú povinní umožniť vstup na svoje pozemky, pokiaľ to nevyhnutne vyžaduje údržba a obhospodarovanie susedných pozemkov a stavieb. 2)

Podľa ustanovenia § 135 ods. 1 zákona č. 50/1976 Zb. (stavebného zákona) na uskutočnenie stavby alebo jej zmeny a na uskutočnenie nevyhnutných úprav udržiavacích alebo zabezpečovacích prác a na odstránenie stavby... môže stavebný úrad uložiť tým, ktorí majú vlastnícke alebo iné právo k susedným pozemkom alebo stavbám, aby trpeli vykonanie prác zo svojich pozemkov alebo stavieb.

Podľa ustanovenia § 137 ods. 1 zákona č. 50/1976 Zb. stavebné úrady, vykonávajúce konanie podľa tohto zákona, sa pokúsia vždy aj o dosiahnutie dohody účastníkov pri tých námietkách, ktoré vyplývajú z vlastníckych alebo iných práv k pozemkom a stavbám, ale prekračujú rozsah právomoci stavebného úradu alebo spolupôsobiciach orgánov štátnej správy.

Ak medzi účastníkmi konania nedôjde k dohode o námietke podľa ustanovenia § 137 ods. 1 citovaného zákona, ktorá, keby sa zistilo jej oprávnenie, by znemožnila uskutočniť požadované opatrenie alebo by ho umožnila uskutočniť len v podstatnej miere alebo forme, odkáže stavebný úrad navrhovateľa alebo iného účastníka podľa povahy námietky na súd, alebo iný príslušný orgán a konanie preruší (§ 137 ods. 2 toho istého zákona).

Stavebný úrad určí lehotu, v ktorej sa musí predložiť dôkaz, že na súde, prípadne na inom príslušnom orgáne, bol podaný návrh na rozhodnutie v spornej veci. Ak návrh nebude v určenej lehote podaný,

môže si stavebný úrad urobiť úsudok o námietke sám a rozhodnúť vo veci (§ 137 ods. 3 zákona č. 50/1976 Zb.).

Súdy obidvoch stupňov v tejto veci nepostupovali dôsledne podľa citovaných ustanovení, prípadne na ne v konaní a pri rozhodovaní neprihliadali.

Budovanie žumpy a kanalizačného odpadu je drobnou stavbou v zmysle ustanovenia § 3 ods. 1 písm. b) vyhlášky č. 85/1986 Zb. /3/ V zmysle ustanovení § 55 ods. 2 písm. a) a § 57 ods. 1, 2 zákona č. 50/1976 je potrebné ohlásenie tejto drobnej stavby stavebnému úradu. Podľa údajov v žalobe a v znaleckých posudkoch, vyžiadaných súdom prvého stupňa, túto ohlasovaciu povinnosť žalobcovia síce splnili, avšak na námietky žalovaných proti tejto stavbe mal ju stavebný úrad následne pozastaviť a žalobcov odkázať na vyriešenie otázky priebehu hranice medzi pozemkami účastníkov orgánom geodézie alebo v občianskom súdnom konaní. Či sa tak skutočne stalo a z tohto uvedeného dôvodu, sa v konaní nezisťovalo. Sám stavebný úrad sa v konaní k týmto údajom nevyjadril a z obsahu spisu vyplýva, že ani nebol o vyjadrenie súdmi požiadaný. Nato bez ďalšieho žalobcovia proti žalovaným podali žalobu na súde o vyslovenie povinnosti žalovaných umožniť im vstup na pozemok žalovaných a trpieť na ich pozemku uloženie hliny z výkopu, keďže to nebolo možné uskutočniť na vlastnom pozemku žalobcov.

Tejto žalobe súdy v celom rozsahu vyhoveli. Opomenuli však pritom skúmať otázku právomoci súdu (§ 7 O. s. p.), či totiž nejde o taký právny vzťah účastníkov, o ktorom je vecne oprávnený rozhodovať iný orgán, pretože mohlo ísť o stavebnoprávny vzťah založený na stavebnoprávnych predpisoch; rozhodovanie o ňom nepatrí do právomoci súdu, ale do právomoci stavebného úradu podľa osobitných predpisov.

V zmysle ustanovenia § 135 ods. 1 zákona č. 50/1976 Zb. pre realizáciu stavby, jej zmeny a pre uskutočnenie nevyhnutných úprav udržiavacích alebo zabezpečovacích prác a v ďalších prípadoch tam uvedených, môže stavebný úrad sám uložiť tým, ktorí majú vlastnícke alebo iné právo k susedným pozemkom alebo stavbám, aby trpeli vykonanie prác zo svojich pozemkov alebo stavieb.

Vybudovanie kanalizačnej žumpy a odpadu – prípojky žalobcami a s tým spojený vstup na susediaci pozemok žalovaných a umožnenie prechodného uloženia hliny z výkopu na pozemok žalovaných žalobcami bolo treba posudzovať ako realizáciu stavby v zmysle uvedeného ustanovenia stavebného zákona a o takomto právnom vzťahu rozhoduje stavebný úrad sám z dôvodu svojej zákonnej právomoci v zmysle ustanovenia § 135 ods. 1 zákona č. 50/1976 Zb.

Pokiaľ by žalovaní uplatnili námietky výlučne občianskoprávnej povahy, vyplývajúce z ich vlastníckych vzťahov k dotknutým pozemkom, bolo by treba postupovať podľa vyššie citovaných ustanovení § 137 ods. 1, 2, 3 stavebného zákona.

Ak teda žalobcovia podali iba žalobu o vyslovenie povinnosti žalovaných umožniť žalobcom vstup na pozemok žalovaných a trpieť prechodné uloženie zeminy z výkopu za účelom vybudovania stavby, aj keď len tzv. drobnej, nebolo možno o tejto žalobe konať na súde a rozhodnúť podľa ustanovení Občianskeho zákonníka upravujúcich len občianskoprávne vzťahy v súvislosti so vstupom na susediaci pozemok, pokiaľ to nevyhnutne vyžaduje iba údržba a obhospodarovanie susedných pozemkov a stavieb (už existujúcich), na ktoré nie je potrebné stavebné povolenie ani ohlásenie stavby a nejde teda o stavebnoprávny vzťah.

To, aby bola daná právomoc súdu na prejednanie a rozhodnutie veci, je jednou z podmienok konania (§ 103, § 104, ods. 1 O. s. p.), ktorá v predmetnej veci nebola splnená. Bolo preto treba, ak by žalobcovia nezmenili po poučení súdom (§ 5, § 95 ods. 1, 2 O. s. p.) žalobu, konanie uznesením zastaviť a po právoplatnosti tohto uznesenia postúpiť vec príslušnému stavebnému úradu.

Z uvedeného vyplýva, že súdy obidvoch stupňov svojím konaním a rozhodovaním porušili zákon v ustanovení § 7 O. s. p. v spojitosti s vyššie uvedenými ustanoveniami a odvolací súd okrem toho aj v ustanoveniach § 211 a § 219 O. s. p. Bolo preto treba vyhovieť opodstatnenej sťažnosti pre porušenie zákona, podanej generálnym prokurátorom Slovenskej republiky.

Pre súd prvého stupňa, ktorému sa vec vracia na ďalšie konanie, je právny názor vyslovený v tomto rozsudku záväzný.

Poznámky pod čarou:

1) Stavebný zákon platí teraz v znení zákona č. 262/1992 Zb.

2) Porov. teraz § 127 os. 3 O. z.

3) Táto vyhláška platí v znení vyhlášky č. 155/1980 Zb.